

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และค้นหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 38 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 5,661 คน เป็นนักเรียนชาย 2,101 คน นักเรียนหญิง 3,560 คน โดยได้ข้อมูลจากฝ่ายอำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนงานสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้มาด้วยการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Selection of Simple Size) ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ของคาร์วิน เฮนเดล (Darwin Hendel, 1997 อ้างใน กนกทิพย์ พัฒนาพัวพันธ์, 2539, หน้า 118) จากประชากร 5,661 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 592 คนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1. จัดแบ่งโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็น 3 ขนาดตามจำนวนนักเรียนคือโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป โรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนระหว่าง 100 คนถึง 200 คน โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนน้อยกว่า 100 คนลงมา

2. หาสัดส่วนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนตามขนาดของโรงเรียน ได้โรงเรียนขนาดใหญ่ 2 : 1 โรงเรียนขนาดกลาง 4 : 1 และโรงเรียนขนาดเล็ก 6 : 1 เป็นโรงเรียนรัฐบาล 12 แห่ง โรงเรียนเอกชน 3 แห่ง รวม 15 โรงเรียน

3. ทำการสุ่มโรงเรียนแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนและจำนวนนักเรียนจากมากไปหาน้อย ของทั้งสองสังกัด ได้รายชื่อของโรงเรียน 15 แห่ง

4. หาสัดส่วนจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน จากประชากรตัวอย่างรวม 592 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ เพศ ตั้งกีดโรงเรียน ที่พักอาศัย สภาพการอยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง อาชีพและการศึกษาของบิดาและมารดา มีข้อคำถาม 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ตามตัวแปรด้านค่านิยมและทัศนคติ ในเชิงป้องกันตนเองต่อการติดเชื้อเอดส์ มีข้อคำถาม 15 ข้อ พร้อมกับให้กลุ่มตัวอย่างบอกเหตุผลของการตอบแต่ละตัวเลือกด้วย นอกเหนือจากนี้ได้ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นต่อคำถามปลายเปิดอีก 2 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเพื่อน แรงจูงใจ และ สื่อเร้า มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การคบเพื่อนต่างเพศ เพื่อศึกษาถึงความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุแรกเริ่มมีเพศสัมพันธ์ จำนวนและประเภทของผู้ที่นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ด้วยทั้งครั้งแรกและปัจจุบัน การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ รวมทั้งการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการรักษา มีข้อคำถาม 14 ข้อ สำหรับเกณฑ์การประเมินระดับคะแนนและการแปลผลแบบอิงกลุ่ม ได้ใช้คะแนนในช่วง $\bar{X} \pm S.D.$ เป็นเกณฑ์การประเมินดังนี้(สมหวัง พิริยานูวัฒน์และอุษาวดี จันทรสนธิ, 2537, หน้า 846-847)

เสียงสูง หมายถึง คะแนนสูงกว่า $\bar{X} + S.D$

เสียงปานกลาง หมายถึง คะแนนอยู่ระหว่าง $\bar{X} \pm S.D$

เสียงต่ำ หมายถึง คะแนนต่ำกว่า $\bar{X} - S.D$

นอกเหนือจากนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) ขณะสร้างแบบสอบถาม การสัมภาษณ์นักเรียนและสอบถามแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขณะทดลองแบบสอบถาม และขณะเก็บข้อมูลตามโรงเรียนต่างๆที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากตำรา เอกสาร บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคลอบคลุมสอบถามผู้ร่วมทั้งรูปแบบวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามตามแนวทางที่ได้ศึกษามาในข้อ 1 และให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด
3. นำแนวคำถามที่สร้างแล้วไปสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 4 คน เป็นหญิง 2 คน ชาย 2 คนเพื่อทดสอบความเข้าใจในเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแบบสอบถามให้ตรงกับสำนวนภาษาและแนวคิดที่เป็นปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง
4. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและด้านเนื้อหา รวมทั้งสำนวนภาษาที่ใช้ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขและทำการแก้ไขแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 คน เป็นหญิง 1 คน ชาย 1 คน ทดลองตอบแบบสอบถามที่บ้านของนักเรียน โดยทำการนัดหมายและขออนุญาตผู้ปกครองล่วงหน้า โดยอธิบายวัตถุประสงค์ ชี้แจงการทำแบบสอบถาม พร้อมทั้งจับเวลาและ สังเกตพฤติกรรมขณะตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่อาจจะไม่ได้คำตอบที่แท้จริง และจากอาการปฏิกิริยาที่ทำให้รู้สึกอึดใจในการตอบแบบสอบถามในบางตอน
6. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 5 มาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและทำการปรับปรุงแบบสอบอีกครั้ง
7. ทำการทดสอบแบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 63 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ที่ไม่ใช่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และได้หาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม คำนวณโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient Alpha Cronbach Method) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของแบบสอบถามแต่ละตอน ดังนี้
 - หมวดความคิดเห็นด้านค่านิยม ทศนคติ การคบเพื่อนต่างเพศ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.7865
 - หมวดปัจจัยเกี่ยวกับ กลุ่มเพื่อน สื่อ และแรงจูงใจ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8079
 - หมวดประสบการณ์การคบเพื่อนต่างเพศ ด้านการมีเพศสัมพันธ์ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9159
 รวมค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.7985 จึงนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากสาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาและสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยได้ขออนุญาตเข้าพบผู้อำนวยการหรือผู้รับผิดชอบ เพื่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขออนุญาตคุณครูผู้สอน เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาและรายละเอียดของข้อคำถาม โดยขอให้ตอบด้วยความจริงใจ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยจนเข้าใจ ก่อนที่จะตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยได้ดูแลการทำแบบสอบถามด้วยตนเอง รวมทั้งตรวจเช็คข้อมูล เมื่อกลุ่มตัวอย่างนำส่งคืนจากทุกห้องและทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามแต่ละห้องเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งประเด็นในและนอกแบบสอบถาม ในเชิงการป้องกันตนเองต่อการติดเชื้อเอดส์ นอกเหนือจากนั้นกลุ่มตัวอย่างบางคน และบางกลุ่มได้ขอพูดคุยกับผู้วิจัยเป็นการส่วนตัว ซึ่งผู้วิจัยได้ช่วยบรรเทาความคับข้องใจในเบื้องต้นแก่กลุ่มตัวอย่างได้พอสมควรตามเวลาที่อำนวยให้ในแต่ละพื้นที่

การใช้สถิติวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ WIN (Statistical Package for the Social Sciences/Windows) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมเบื้องต้น ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลด้านเพศ สังกัดโรงเรียน ที่พักอาศัย สภาพการอยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง อาชีพและการศึกษาของบิดาและมารดา ด้วยค่าสถิติ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ด้านค่านิยมและทัศนคติ ในเชิงป้องกันตนเองต่อการติดเชื้อเอดส์ ด้วยค่าสถิติ ความถี่ และร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของผู้ปัจจัยที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ กลุ่มเพื่อน แรงงูใจ และสื่อเร้า ด้วยค่าสถิติ ความถี่ และร้อยละ

4. วิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ เพื่อจัดระดับของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ด้วยค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Coefficient Correlation) วิเคราะห์สหสัมพันธ์

6. สร้างสมการทำนายระหว่างกลุ่มปัจจัยภายในและกลุ่มปัจจัยภายนอกกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ โดยมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์เป็นตัวเกณฑ์ และปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวทำนายด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน(Stepwise Multiple Regression) เพื่อค้นหาปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์